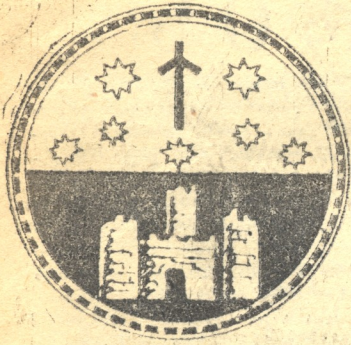

შთაავრებულ კაცთა სიუ ვარულს, ქმოგანს, ერთობას, თაკისა ფლებას

ქანთღა

ქართლის
სახალხო
ფრონტი

1990 წ. № 4, ივლისი

შანი 50 კპ.

14 აპრილი
ქართული
ენის
დღეა!

შენ, ჰე, ფარნაოზ
ჰემენ ერთ-მთავრობა
შენ მოგვ ქართულს
წიგნი პირველი,
შენ დაუმკვიდრა
ერსა ერთობა
და ერთობისა
წესი და ძალი
და ივერიის
ალჩნდა მეფობა
და გაქლიერდა
შენისა სიბრძნით,
შორსა განითქვა
მისი გმირობა
და მის მეფენი
დიდების გრძობით!
კრიკულ ორბელიანი

9 აპრილი — მარტი ტკივილი არ არის

შარშანდელი ჩანაწერიდან:

ჩვენს ვარშემო უკვე ნამდვილი ბროლი მიმდინარეობდა, ბრ-
ძოლა უთანხვროდ, სამკვდრო-სახიფტლო, უცებ ჩვენსა და
ჯარისკაცებს შორის მანქანის ხსენის მხრიდან სასწრაფო და-
ხმარების მანქანა შემოვიარდა, იგი ხალხით, ძირითადად ბავშვე-
ბით იყო გადაჭედილი; ისინი, უცხოება, ალიაქოთისა და პანიკის
დრის შეიფარა მძღოლმა, მანქანის გასასვლელი ადგილი ალარ
პქონდა, ქუჩა ჩახერგილი იყო და აქვე ქაშვეთის ეკლესიის ჩას-
ახვევებზე გაიხიზრა, კარები სწრაფად გაიღო და შიგნიდან ხა-
ლხმა იწყო გადმოცვენა თავის სამშველად. ამ დროს ავტომანქა-
ნიკიდან დაიწყო უმოწყალოდ ჩეხვა კარებიდან გადმომსვლელი
საღვთოები ნიჩბ-ნაჯახებით დასიყვანა აქეთ-იქით. გამხეცებული
ვიტრინებს, ავტომანქანებს... უცებ ელვის სისწრაფით გამოუენ-
თო ორი ახალგაზრდა. ერთს ხელში სახელდახელოდ შეტყუნილი
ხელკონი ეცნენ, თვალს დახამხამებში ოთხი თუ ხუთი საღვთ-
თი ძირს გაგორდა, რკინის ჩახტუტებშიც ვაჯ უშველოდ, დანარ-
შაშინ და მხოლოდ ერთხელ მათ თვალში შიში და ქურციკის
სიმხადლე შევიხიწე. არ ვიცი, იქნებ ეს ემიზონი ვინმემ კიდევ
გონებთ იყო შეიარაღებულით, მაგრამ არც ის მეგონია, რომ ამ
აზრა თუ ცემას მოჰმეთა, დედამაშვილად დაუწყებოდა ცქერას
უმოწყალოდ ხოცვას: უცებ გაისმა ქაშვეთის ზარების შემზარა-
ლისა, რაც ხდებოდა. ეს იყო თავისებური პროტესტი ყოველივე
დადასისი ღმერთისადმი. მე ჰალექსანდროვის ბაღში შევედრე:
იქ ახალგაზრდებს კოცონები ენთოთ და ჭკუფ-ჭკუფად უსხ-
ნენ, აპრილი იყო, ციოდა. „გაიქეცი, ქვემოთ გაიქეცი, გვზო-
ცავენ“, ვუვიროდი და მეც ქვემოთ გავვარდი:
ახლა, როცა მომხარას ვიანალიზებ, ვრწმუნდები, რომ ჩემს
გადარჩენას ერთ ქალიშვილს უნდა ვუბადლოდე, რომელიც სა-
ამის მოგვიანებით მივხვდი, როცა თერთონ მომთავსეს რესპუ-
ბლიკურ საავადმყოფოში.

იქ 9 აპრილი გრძელდებოდა საშინლად, უსასრულოდ.
სამწუხაროდ, ის დღე არასოდეს დამთავრდება, თაობებში ივ-
ლის. საუკუნეებს გადასწვდება.
„რუსებმა შეიძლება ერთი წუთით გაიმარჯვონ უხეში ძალის
წყალობით, მაგრამ ვერასოდეს გაიმარჯვებენ აზროვნების და-
რ... სამწუხაროდ, ამ ბარბაროსებმა იბრალის წმარება იციან“
— წერდა ამ 150 წლის წინათ ფრაგი მარკსი დე კოუსტინი და
თხასც დაუმატებდა: „რუსეთში ყოველი ახალი კამპანია, ახ-
ალი სიტრუა“ — ასეთი ახალი სიტრუე აღმოჩნდა „საჯარო-
ხელკეტებით, ნიჩბ-ნაჯახებითა და „პლიუს ქიმიზაციით“ გაუ-
ერთხელ, დეკემბერში, სოფელ ყანაღანთან, გორებზე, დაჭრი-
ლი კურდღელი დაუსხლტა მდევრებს და გამწარებული სორი.

ში შეძერა, სორის ძაღლები ეცნენ და თათებით თხრა დაუწყეს
უფლებს, წაშტეტებდნენ, სორიში ცხვირს ყოფდნენ. ერთმა
მონადირემ ხელით სცადა სორიდან კურდღლის გამოთრევა, მა-
გრამ ვერ მოახერხა. უცებ სორიდან უზარმაზარმა გიურხამ გა-
მოჰყა თავი, ეტყობოდა კურდღლის ტანის სიმშრეველემ გათ-
ბო და სალითას ძილი გაუფრთხო. ჩვენ მას მაშინვე ვესროლეთ
და, ჭონთი გამოვართეთ სორიდან. სორიდან მეორე გიურხა
გამოძერა სისინით. მანაც პირველს ბული გიურიარა ამ დროს
შემზარაფი, ქარიშხლისებური სისინი მოისმა, სისინი თანდათან
ძლიერდებოდა უღათ იყო, რომ სორიში რამდენიმე ათეული
გიურხა იმბიტრებდა. ჩვენ უკან დავეხიეთ ერთმა მონადირემ
წინადადება წამოაყენა ბენზინი ჩაეხსათ და ცეცხლი წავუკიდ-
დით. მე არ ვიცნობ ალმინას, რომელსაც ჩემზე მეტად ეზი-
ღებოდნენ ვეგლი, ეს ქვეშობამი, ეს ასპიტი, ეს უხსენებელი...
მაგრამ, მაშინ, როცა წარმოვიდგინე თუ რა საშინელი სიკვდილი
ელოდათ, გამაჯრეთო. არამ ჩვენ აღმიაჩნებოდა ვიჩო, მაგრამ ჩვენ
შეღებვასაც აქვს საზღვარი და, რაც ამ აღმიაჩნებულ ვიჩოს სცი-
ლებდა, არ უნდა ვიკატროთ-მთქი, ყველა დამეთინებდა. ახლა, ამ
წუთებში ის ამბავი გამახსენდა. ის, რაც ჩვენ არ ვეცდებოდით უბ-
სენებელს, გვაჯდრეს ჩვენ, ჩვენს ბავშვებს, ჩვენს ქალწულებს.
დღი ბერძენი ფილოსოფოსი სოკრატე, იხილავდა რა სიტყვა
„მშვენიერის“ ფილოსოფიურ არსს, წერდა: „რა არის მშვენიერისა?“
— მშვენიერია ქალწულის“ დიხს, ქალწული მშვენიერია, და რა
შეიძლება ვუწოდოს იმას, ვინც მშვენიერებაზე ხელს აღმართავს.
მკვლავს მშვენიერებას ალბათ... ვეჯდნ, რომ სოკრატე არა-
ფერა ამბობს ამის თაობაზე, რადგან ვერ წარმოედგინა ალბათ
სისხიავლის ასეთი ხარისხი.

ინგლისის დარბაზების მღვწევე ველურ ვინალებს ეს წითე-
ლარბიელები შევირდებოდაც არ აიყვანდნენ.
ისტორიული წყაროების თანხმად, ძველმა კორინთელებმა
შუროსიხების მიზნით ამ 3500 წლის წინათ ბერძენი იბონისა და
კოლბი მცლესა შეიღებინ დახოცეს. საუკუნეებდ ვერდნოთ გუ-
ლს კორინთელებს ეს სხირცხივით ლაქი და; აი, ათასა წლის
შემდეგ იმ ამბიდან, ისტორიკოსს კლავდიუს ველიანუსის გადმო-
ცემით, კორინთელებმა ვერბიდეს 5 თქროს ტლანტი მისცეს
ქრთამად, რათა მას ბავშვების დახოცვა დედამისისთვის დაე-
რალეზინა და ქალაქისთვის ჩამოერეცხა ბავშვთმკვლელობის ეს
ხისხიანი ლაქი.

დის, ანტიკური კორინთელები ბევრად უფრო ჰომანურები
იყვნენ, ვიდრე 9 აპრილის ჯალითები, რომლებმაც სიხანულისა
და მონაწიების მავიერად, დანაშაულის მსხვერპლთათვის გადა-
ბრალდება სცადეს.
დაღუპულთა ნათესავებმა, ქირისუფლებმა სამძიძრის დეპუტე-
ნი მიიოქს სსრკ მთავრობისა და პარტიის კეს პოლიტიკუროსიან
— ცინიშვის ეს რეკორდი უღაოდ ვინცის ცნობილ წიგნშია
შესატანი.
რა სსრკელი უნდა მოუძებნო აღმიაჩნს იმაზე საშინელი, ვი-
დრე ის, რომ აღმიაჩნდა დააკრევირო ამხე უთქვამთ ძველ
ბერძენებს: „დანიშაული თვითონ შეიცავსო სასჯელს.“
ჩადავევი თ წერდა: „რუსეთი არსებობს მხოლოდ იმისთვის,
რომ მსოფლიოს საშინელებათა ვაკეთილები ჩაუტაროს!“
9 აპრილი ამ სიტყვების დადასტურებაა.

ივორ პატარძლე,

შმაგი სამნიავილის სახელოვისა

გახული წლის ზაფხულის მიწურულს,
გორის სახალხო ფრონტის პირველად
ჭკუფში, რომელიც გ. ერისთავის სახ.
დრამატულ თეატრში შეიქმნა, განდა
აზრი, რომ ჭკუფის ბაზაზე ჩამოყალი-
ბებულიყო პოლიტიკური სატირის თე-
ატრი, თეატრის მოთავარი მიზანი უნდა
ყოფილიყო საავტარცო სპექტაკლების
გამართვა ეროვნულ მოძრაობაში ხლ-
ლის ფართო მასების ჩასამხელად. ამ
იდეას მაშინვე გამოეხმარა და სამ-
ხატვრო ხელმძღვანელის ფუნქციების
შესრულებას შეგვიარდა ნიკიერი ახა-

ლვაზრდა ბელოვანი, ხაქარციელოს ერ-
ოვნული მოძრაობის ერთ-ერთი დიდ-
ერი შმაგი სამნიავილი.
მაგრამ სამაჩაბლოში დატრიალებუ-
ლმა ანებმა დაამხრუჭა თეატრის
ჩანოყალიბების პროცესი და წარმო-
გენა გაიშართა მხოლოდ თებერვალში.
ეს იყო... შმაგი სამნიავილის ხსოვნის
საღამო.

კიდევ ორი სამკლოვიარო საღამოს
ჩატარება მოუხდა დახს — 1921 წლის
25 თებერვლის ინტერვენციისა და
1989 წლის 9 აპრილის დაღუპულთა

ხსოვნის საღამო. ეს უკანასკნელი საქ-
ველმოქმედო გახლდათ და მიეთი შე-
მოსხველი გადაირიცხა 9 აპრილს და-
ზარალბულთა დახმარების ფონდში
აქვამად საინიციატივო ჭკუფი მუშ-
აობს თეატრის წესებდასა და შმაგა-
ნაწესზე.

გორის სახალხო ფრონტის გამგეო-
ბისა და საინიციატივო ჭკუფის ერთ-
ხულოვანი გადაწყვეტილებით თეატრს
შეინიჭება გორის ეროვნული მოძრაო-
ბის აღმარებული დიდერის — შმაგი
სამნიავილის სახელი.
გორის სახალხო ფრონტის გაგვიარა

მიზანი — ერთი, გზები — სხვადასხვა

დღეს ყოველი ნორმალური, პატრიოტული განწყობილი ქართველისათვის მიზანი ნათელია: საქართველოს დამოუკიდებლობა. გეოპოლიტიკური მდგომარეობის წყალობით ჩვენი ქვეყნის ისტორია ერთმანეთს ტრაგიკულად წარიშვრდა. დიდი ხნის მანძილზე იგი დაჩიხული იყო. ამ მდგომარეობიდან გამოსვლა კი ჩვენს ერს დამოუკიდებლობად, იმანენტური განვითარებით არ შეეძლო. მხოლოდ ისტორიის არენაზე გვიან შეხასუტუნებებს და ახალი ხანაშიც დასავლეთ ევროპული ცივილიზაციის გამოხდის შემდგომად, რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში, ქართველობამ ვერ მოვახერხეთ გამოგვეყენებინა ისტორიის ახალი შანსი. მიზეზი უბრალოდ იმაში მდგომარეობდა, რომ საქართველოსა და დასავლეთ ევროპის ისტორიულ რეგიონს ერთმანეთისაგან გვითმავდა ბარბარული თურქეთის იმპერია. ამ უკანასკნელისა და ირანის ხაზინისპირად ჩვენმა წინაპრებმა, როგორც ცნობილია; პოლიტიკური ორიენტაცია ჰქონდათ აიღეს. მათ გულუბრყვილოდ სწავლობდა, რომ რეაგირებოდა ერთობის (მათლამადიდებლობის) ეთან სრულიადი შეზღუდვით და დიდ დაგეგმვარებდა ფენის წამოღობაში, ვარდა ამისა რუსეთის მეშვეობით კონტაქტებს დამოუკიდებლად მიწინავე ვეროპასთან. წინაპართა იტლებებს რღნავ თუ ვერა განსორცველება. აღმოჩნდა, რომ ჩვენს პერბომარტყუნე მთავარებს საქართველოს მიმართ ისეთნაირივე იგერბოული ზრახვები ამოძრავებდა როგორც მანამდე ირანსა და თურქეთს. ვეროპასთანაც კონტაქტები ნაწილობრივად თუ მოხერხდა, რუსეთსა ჟოველნაირად ცდილობდა მათ შეეგრებნას.

რუსეთის ცარიტული იმპერიის ზეგავლენა საქართველოც ყოველმხრივ შესწავლილი ვერაგრობით არაა. ჩვენი ნაფიცი ისტორიკოსები, რომლებიც ვარდა იმისა, რომ რუსეთის რესპუბლიკის დასაწყისში ლაქიები ფუნენ და არიან, იმასთანავე ქართველო ხალხის მიმართ რუსეთის იმპერიის იდეოლოგიური დამცველებიც იუნენ და არიან ყოველნაირად აუქებდნენ იმ დადებით როლს, რომელიც ობიექტურად ითამაშა რუსეთმა ჩვენი ქვეყნის განვითარებაში 1801-1917 წლებში მანძილზე, სამაგიეროდ თავის ხუქვადნენ იმ დიდ უარყოფით მომენტებზე, რომელიც რუსეთმა დაამჩნია ჩვენს ისტორიულ პრიცესს.

ცარიტული რუსეთის იმპერიის ასეიდემეტწლიანი ფლდის, როგორც იქნა, მოვითრებთ. 1918 წლის დაუვიწყარ 26 მაისს ჩვენმა ტანჯულმა ქვეყანამ, როგორც ვიცით, დამოუკიდებლობა მოიპოვა. აღდგა მდიდარი და მრავალსაუკუნოვანი ქართული სახელმწიფოებრიობა. თანაც, რასაკვირველია, ძველი, 1801 წლისმდელი სახით კი არა, არამედ დემოკრატიული რესპუბლიკის ფორმით. თუ რუსეთში გაიმარჯვეს ბოლშევიკებმა და ამის შემდეგ დემოკრატიული რესპუბლიკის ფორმა ამ ქვეყანაში უდღეური აღმოჩნდა, საქართველოს სათავეში აღმოჩნდნენ დემოკრატიული ძალები. შეესაბამისად ჩვენი ქვეყნის განვითარება ბოლშევიკური რუსეთის ვზით იმანენტური განვითარებთ გამოიბატებოდა. მაგრამ ჩვენი ისტორიის ხარბი კვლავ უკუვრდობა დატრიალდა. 26 მაისის მშვენიერი დღე შესცვალა 25 თებერვლის შაბენელმა დღემ. დღეს ვამბობთ იდეოლოგიურად, თორემ იგი უკვე სამოცლიათ წელს გრძელდება.

გაივდა შეიდი ათეული წელი და მწარედ ვაცნობიერებთ იმ ქვეშობიტებს რომ ახლა ბოლშევიკური რუსეთის იმპერიაში ყოფნამ ჩვენ არაფერი დადებითი არ მოგვტანა. ეს ითქმის სოციალურ ცხოვრების ყველა სფეროს მიმართ. ჩვენ გგზარავს წარმოადგენა იმისა, თუ რამდენი რამ შეიძლოა გაეკეთებინა თავისუფალ, დემოკრატიულ საქართველოს დროის ამ მონაკვეთის მანძილზე და ეს შანსი, მოწინავე ქართველების იდეები წყალში იქნა ვადაყრილი. მაგრამ დიდი ილიასი არ იყოს: მას ნულიარ ესტორით, რაც დამარხულია, რაც უწყალოს დროს ხელით დანთქმულია, მოვივლით წარსულ დროებზე და რადი... ჩვენ უნდა ვსილოთ ეხლა სხვა ვარსკვლავს, ჩვენ უნდა ჩვენი ეხვით მყოლობად, ჩვენ უნდა მივსცეთ მომავალი ხალხს. *

მადლობა დემარს, ახალი რუსეთის იმპერია და ნერვიის პირხა მისხლა, ისტორიის ნემვიდამ მასაც. მართლაც, რომ „ბორტების იმპერია“ (როლანდ რეიგანი) გამოუტანა ვანაჩენი ისტორია ბრწყინვალე შანსს ვთავაზობს. ვნახით როგორ გამოვიყენებთ მას. მაგრამ მარტოპატრიოტული გრძნობა როდია საქარისი, საკაროა ვონიერებაც, ცოდნაც, ცხოვრებისული და პოლიტიკური გამოცდლებაც. ერთი ქვეყანი ემპერანტი ქართველოს არ იყოს ილია ჩვენ მხოლოდ გულში კი არ უნდა გვქონდეს, არამედ თავშიც, აზროვნებაშიც. თუ ეს მოხერხდა ფართო მასშტა-

ბით, ქართველობის დიდ ნაწილში, მაშინ ახალი ისტორიული შემოქმედება სულ სხვა გაქანებისა იქნება. სხვანაირად რომ ვთქვათ, იგი ტოლფასი იქნება დიდი დავითისა და თამარისა, დემოკრატიული შემოქმედებისა.

ყოველივე შემოქმედული იმითმ დამჭირდა, რომ მეჩვენებინა ისტორიული ფონი, რაც დღევანდელით უსწრებდა. ვინც ჩვენი ისტორიის, ნამდვილად ვანიცდის, ვისაც დღევანდელით გუმარტული, მისთვის, ვიმეორებთ, მიზანი ნათელია. ამავე დროს ეს მიზანი ერთად უნდა ჰქრავდეს ამგვარად ვანწყობილ და მოაზროვნე ქართველობას, მაგრამ მთხედვლად სავითო მიზნისა, ფაქტია, რომ დღევანდელი ქართული ეროვნულ-გამანათიესუფლებელი მოძრაობა ეფიანი არ არის. მეტიც, მასში აშკარად შეინიშნება დაპირისპირებულბაც კი, როგორც ჩანს, ამგვარად თავს იჩენს ჩვენი ეროვნული ხასიათის მანკიერი ფვისებები. მაგალითად, ამბიციურობა, რომლის წყალობითაც ვაერთიანება, ერთიანი მოქმედება (ზოგჯერ მინც) ვერ ხერხდება ბევრს უნდა დიდ ისტორიულ პიროვნების როლი ითამაშოს, ღმერთმა ქნას ასეთები. ბევრი გვეოლოდეს და ის პიროვნება, რომელიც ვველზე დიდ როლს, ითამაშებს უხსლოვს ისტორიაში, კიდევ უფრო დიდი ყოფილყოს, ისეთი, როგორც იუნენ დავით აღმაშენებელი, ვითრე ბრწყინვალე, ილია, მაგრამ ამბიციურობა ამუნიციუბიც ხომ სჭირდება. თუ ვაცს ორივე ერთად მოსდგამს, მაშინ იგი არ უნდა ვაურბოდეს ფართო ვაერთიანებას. სწორედ იქ, ამ შემთხვევაში უნდა შეხსლოს მან ლიდერის როლის შესრულება. ვიწრო ვაერთიანებაში, ბომეტიც რამდენიმე ათეულ ასეულ და გნებვთ ერთ-ორ ათას ვაცს მორთვლის, ლიდერის როლს თამაში უფრო ადვილია. მითუმეტეს თუ მსგავსი ვაერთიანებლიან შეეცდებიან ინტელიგენციის მოწინავე წარმომადგენლებს ვარიყვას.

ჩვენი ეროვნულ მოძრაობაში აშკარად გამოიკვეთა ორი ფრთხ: რადიკალური და ცენტრისტული. თავისთავად ეს მოგვუნა ფრდი მისასალმებელია და მიუთითებს ეროვნული მოძრაობის პროცესის სიმდიდრეზე, მაგრამ მოუღებელია ამ ორი ფრთიდან ერთ-ერთმა ეროვნულ მოძრაობაზე მონაბოლია ვამოცხადოს, ანდი უკეთეს შემთხვევაში — ერთეული მოძრაობის არისტოკრატიად, მეორე კი პლებებად. ნორმალური ვითარება კი ის იქნებოდა, რომ ორივე მიმართულება მშვიდობიანად თანაარსებობდეს და ავებდეს ერთმანეთს. ეს სულაც არ არის შეუძლებელი თეორიულია. არც პრაქტიკულად: ამის მაგალითები ხომ ბალტიისპირეთის რესპუბლიკებმა მშვენიერად ვაჩვენეს.

რადიკალურად ვანწყობილთ არ სურთ აღიარონ, პარლამენტური გზის ეფექტიანობა და სავსებით ვამორცხავენ მას. ცენტრისტები კი პირიქით ფიქრობენ. ყველა შეგნებულმა ქართველობის, რომ ასე თუ ისე სრულყოფილი პარლამენტი არსებული რეჟიმის პირობებში არ გვექნება. მაგრამ არ უნდა იყოს ძნელი იმის ვაგებრა, რომ ე. წ. უზენეს საბჭოში თუ წარმოდგენილი იქნება ნახევარი, მესამედი მინც, ინტელექტუალური და ზნეობრივი დემურატობისა, ეს ორგანო ახლებურად ამუშავდება ასევე. ითქმის თბილისის, დანარჩენი ქალაქების, რაიონების და სოფლსაბჭოების დონეზე: ჩვენ მოგვეცა შანსი შედარებით დემოკრატიული გზით მოგვეწყო უზენესი საბჭოს არჩევნებში დაქობრივად იგი ჩიიშალა, რაც დიდ პოლიტიკურ შეცდომად მესახება. ამით დიდალ მოიგო საქართველოში ვაბატონებულმა კლასმა - ბოლშევიკებამ; რუსეთის იმპერიაში, სამაგიეროდ დიდალ წააგო ქართველმა ხალხმა ახალი, უზენესი საბჭო, რაც არ უნდა ყოფილიყო. უკეთესი იქნებოდა ახლანდელ შემადგენლობასთან შედარებით. პირველსავე ხესისაზე იგი დაესვდა საკითხს ქართული სახელმწიფოებრიობის აღდგენის თაობაზე და დაიწყებდა დონისძიებების გატარებას მის განსახორციელებლად შეიქმნებოდა ახალი მთავრობა, რომელიც ასევე განსხვავებული იქნებოდა, კომპეტენციურობითა და ზნეობრიობით, დღევანდელი შემადგენლობისაგან. აღგილობრივ საბჭოების ჩატარების შემდეგ მდგომარეობა სავარსებლად ჩვენია სსიკეთოდ შეიცვლებოდა აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში. ყოველივე ამის გამო უახლოეს თვეებში უფრო აიწვევა ფართო მასების პოლიტიკური კულტურა და ა. შ. ნორმალური ვითარება იქნებოდა რომ რადიკალებს ერთ ნაწილს თავი შეეკავებინა არჩევნებისაგან, მაგრამ აქტიური ბოიკოტისკენ ტრეტლური სწრაფვა აშკარად ვაუპირობებელია. არის ყველზე ობიექტური მსახული. ეს ისტორია ვახლავთ და იგი მალე გამოიტანს ვანჩენს ამ საკითხშიც. ჩვენ ახლა დიდი იმედის თვალთ შევყურებთ ლიტვას, ესტონ-

მიზანი — ერთი, გზები — სხვადასხვა

(გაგრძელება.)

თსუ, ლატვიის, ესენი კი შიდა უმთავრესად სწორედ პარლამენტების გზით, ე. ი. ამ კვლევების პოლიტიკურ ამინდს ქმამამად ხდება ლიტვაში, ესტონეთში, მალე მოხდება ლატვიის ცენტრისტები და არა რადიკალები, აქამდე არაფორმალურად და შესაძლოა უკრაინაში, როგორ შეიძლება ამაზე რომ ეძებნენ. შესაბამისად, ამჟამად აქ, განსაკუთრებით ლიტვას დასუქება, ან როგორ შეიძლება არსებული ვიზის უზენაესი, რომლებიც უზენაეს საბჭოში და მთავრობაში იმყოფებიან.

1988 წლის 23-29 ნოემბრის და გასული წლის 4-9 აპრილის აქტივობების მიმდინარე წლის დასაწყისში, მალე მოხდება ლატვიის ცენტრისტები და არა რადიკალები, აქამდე არაფორმალურად და შესაძლოა უკრაინაში, როგორ შეიძლება ამაზე რომ ეძებნენ. შესაბამისად, ამჟამად აქ, განსაკუთრებით ლიტვას დასუქება, ან როგორ შეიძლება არსებული ვიზის უზენაესი, რომლებიც უზენაეს საბჭოში და მთავრობაში იმყოფებიან.

ჩვენი ოპონენტები სხვა გზას გვათავაზობენ, სახელდობრ-ლატვიის ცენტრისტების გზით, ე. ი. ამ კვლევების პოლიტიკურ ამინდს ქმამამად ხდება ლიტვაში, ესტონეთში, მალე მოხდება ლატვიის ცენტრისტები და არა რადიკალები, აქამდე არაფორმალურად და შესაძლოა უკრაინაში, როგორ შეიძლება ამაზე რომ ეძებნენ. შესაბამისად, ამჟამად აქ, განსაკუთრებით ლიტვას დასუქება, ან როგორ შეიძლება არსებული ვიზის უზენაესი, რომლებიც უზენაეს საბჭოში და მთავრობაში იმყოფებიან.

ჩვენი ოპონენტები სხვა გზას გვათავაზობენ, სახელდობრ-ლატვიის ცენტრისტების გზით, ე. ი. ამ კვლევების პოლიტიკურ ამინდს ქმამამად ხდება ლიტვაში, ესტონეთში, მალე მოხდება ლატვიის ცენტრისტები და არა რადიკალები, აქამდე არაფორმალურად და შესაძლოა უკრაინაში, როგორ შეიძლება ამაზე რომ ეძებნენ. შესაბამისად, ამჟამად აქ, განსაკუთრებით ლიტვას დასუქება, ან როგორ შეიძლება არსებული ვიზის უზენაესი, რომლებიც უზენაეს საბჭოში და მთავრობაში იმყოფებიან.

ქართველმა რადიკალებმა უფრო აქტიურად მივიჩნიეთ თავი ვი-გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!

აზროვნება ჩვენი ისტორიის დიდი მოქმენტი!

ბურაძე ურონანაშვილი.

დამპყრობლის პრემიაში სამსახურს — უარი!

დაიწყო საოკუპაციო არმიის რიგებში საქართველოს ახალგაზრდობის გაწვევის კამპანია. დამპყრობლის არმიაში დამსაქვრებილი ორწლიანი ბეგარის მოხდას საქართველოში მცხოვრებ ახალგაზრდებს ავადმჯობულებს სამსახურში მათთვის მთავრობის მიერ შეთხოვნილი კანონები.

ცნობილია, რომ საქართველო ოკუპირებულია საბჭოთა წითელი არმიის მიერ 1921 წლის თებერვალ-მარტში, ახლანდელი აშშ-ს დამპყრობის დესპანის, საბჭოთა არმია კი პირველი საქართველოს დამპყრობის, წითელი არმიისა. დამპყრობის შემდეგ საქართველოში ურჩხულად მოვლენილი წითელი ქარი დღევანდლამდე პერიოდულად ახორციელებს საქართველოს მოსახლეობის უსახსიკეს სიხსლიან დარბევებს, ამაზე მტკვრებებს 1924 წელს აჯანუების სიხსლში ჩაბნობა, 1956 წლის სიხსლიანი 9 მარტი და ჩვენთვის ყველასათვის კარგად ცნობილი და უშუალოდ გაცდილი 1989 წლის 9 აპრილი.

ჩვენდა საუბედუროდ უნდა ითქვას, რომ დღესდღეობით ჩვენს თანამემამულეთა უმრავლესობის შეგნებაში (კერძოდ, ჩვენს რეგიონში, ქართლშიც) იმდენად არის სხვადასხვა მანქანებით ნაშენი დამპყრობლის არმიაში ბეგარის მოხდის აუცილებლობა, რომ ბევრი ჩვენგანი ამ ბოლო დროსაც კი დიდი ზარზიმით და ღზინით აცდილებს შვილს სამხედრო სამსახურში, თითქოს საქართველოს საზღვრებისა და ქართველი ხალხის დახმავად აგზავნიდეს. არ არის სპიროს იმის მტკიცება, რომ

ცნობილია და შორეული აღმოსავლეთი, შუა აზია და ურალი, უკრაინა და ჩიტი ოლქი. საბჭოთა უკიდურესი ამპერიის სხვა მხარეები ქართველი კაცის სამშობლო არამც და არამც არ არის. ახეთ ადგილებში გაგზავნილი ქართველი კაცი ვერაფრით შემთხვევაში ვერ დაიცავს საქართველოს იგი ამით ემსახურება და თავისი სასუქარი სამშობლოს — საქართველოს დამპყრობელსა და დამპყრობელს, სწორავს თავისი ახალგაზრდობის უმთავრესი წილიწადს იძულებითი სამხედრო „სამსახურის“ ბეგარის მოხდით.

საქართველოს ეროვნულ-გამათავისუფლებელი მოძრაობა მოუწოდებს ყველა ქართველ ახალგაზრდას უარი განაცხადოს წითელ არმიაში სამსახურზე, ამ გადაწყვეტილების აუცილებლობას ერთხულდენად დაახტურებს პერიოდულად პრესაში სხვადასხვა საზოგადოებრივ - პოლიტიკურ დაქუფრებებსა და პარტიების, აგრეთვე სახალხო ფრონტის მიერ გამოქვეყნებული მიმართვები, რეზოლუციები, განცხადებები და სხვა ხაზის პუბლიკაციები. სსფ გორის რეგიონული ორგანიზაცია მთლიანად უერთდება ამ მოთხოვნებს და თავის წმინდა მოვალეობად მიიჩნევს დაიცვას ეს ახალგაზრდები, რომლებსაც სამშრობა ემუქრება დამპყრობლის არმიაში სამსახურზე უარის თქმის გამო.

გორის სახალხო ფრონტის განცხადება.

რადიოსადგურ „თავისუფლების“ ქართულ რედაქციას

ა. წ. 21 აპრილს, რადიო „თავისუფლების“ გამოვიდა ემიგრანტი ლ. ლაშქარაშვილი და წაიკითხა მიმართვა, რომელსაც ხელს აწერენ საქართველოს სხვადასხვა პარტიებისა და ორგანიზაციების წარმომადგენლები, მათ შორის გ. ქანტურია და ი. ხარიშვილი. მიმართვაში თ. ჩხიეძე გამოცხადებულია დიდ ეროვნულ მოღვაწედ, რომელსაც თითქოს ებრძვის სუკი, ხოლო ქართველი ხალხი — ხუკის მიერ დაქირავებულ ბატონად.

მანამდე, ა. წ. 16 თებერვალს გ. ქანტურია იმყოფებოდა ქ. გორში, ხალხს შეხვდა გორის საზოგადოებრივობას. შეხვედრაზე სრულიად საქართველოს წმ. ილია მართლის საზოგადოების წევრმა ნ. რატიშვილმა მას წარუდგინა შემოთაღნიშნული მიმართვა და პითხა, თუ რა მოტივებით აწერდნენ ხელს ამ პასკვილზე საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე და პრესცენტრის მდივანი, რაზეც გ. ქანტურია

საქაროდ განაცხადა, რომ მიმართვაზე მას ხელი არ მოუწერია და აღუთქვა დამსწრე საზოგადოებას, აუცილებლად მოხსოვდა წერილობით პასუხს. ი. ქავჭავაძის საზოგადოებას აღნიშნული დოკუმენტის გამო. თავისი დანაშაურობი გ. ქანტურიას დღემდე არ შეუსრულებია. 1990 წ. 28/IV (წერილს ხელს აწერს შიხვედრის შიხონაწილი).

გენერალი — გავგებელი საქუთარი მიწისა

ეროვნულ — გამათავისუფლებელმა მოძრაობამ მრავალი მტკიცეული, საქართველოსათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის პრობლემა წამოჭრა. აქედან ერთერთი პირველი ადგილი უკავია ქართული მიწის განთავისუფლებას. როგორც ზოგიერთი გაქართველის ისე არაქართველებს მიერ.

მიწის ხაკიბი საქმოდ მწვავედ დგას გორში, რომლის შემოგარენის მთაცხების ბევრან ხდება არაქართველი მოსახლეობის კომპაქტური და სახლები მაგალითისათვის გამოგვადგენოდა ადგილი თედოშინდის გადასწვრივ, სადაც მიმდინარეობს რესპუბლიკური მნიშვნელობის ზღის მშენებლობა, რომლის შესახებაც გორის სახალხო ფრონტმა მიმართა გორის რაიონის უკანა ადგილებში, მიმართვას არაერთი რეაგირება არ მოყოლია და მოვლენები კვლავ ნეგატიურად ვითარდება.

რადგან სოფლები თედოშინდა ორთაშენი და მიწის ის ნაკვეთიც, რომელზეც ზემოთ მოგახსენეთ, უშუალოდ ტინისხიდის საბჭოს ეკუთვნის (თავმჯდომარე მარბელი), ამ და სხვა საკითხების გასარკვევად დავსწარით ტინისხიდის სოფლის საბჭოს კრებას, რომელიც იხალავდა მიწათმოქმედების საკითხებს ამ რეგიონში. ჩვენს კრებაზე დასწრების სურვილმა გამოიწვია მეურნეობის პარტიკიანობის მდღენის გარკვეული წინააღმდეგობა, ისე, რომ კრების ჩაშლის საშიშროებაც კი დადგა, მაგრამ გარკვეული ახსნა-განმარტებების შემდეგ კრება ჩაინაცვრა.

კრებაზე პირველი გამოვიდა მეურნეობის მთავარი აგრონომი თედოშინი. მან აღნიშნა, რომ შემოწმებამ გამოავლინა მთელი რიგი დარღვევები. 42 ოქახს, რომლებიც უფლებდნენ უკანონოდ მიწებს, დაუკანონდა (2) რამდენიმე ოქახს კი ჩამოერთვა უკანონო სარგებლობაში ნაქონი მიწის ნაკვეთები (ქანიაშვილს, ბერეკაშვილს, კალაღოშვილს, ყაზარაშვილს) მაგრამ ბევრისთვის ჭერ არ ჩამოერთვა მეფთა (გაგლოშვილი, დუღაშვილი, კუხრაშვილი, ხაჩირაშვილი, გუშიგვი, ბოლოთაშვილი).

კრების მონაწილეთა უმრავლესობა ითხოვდა სასახლკარო ან საკარმიდამო ნაკვეთებს: ნუგზარ ანიაშვილი — მიწის ნაკვეთი მეურნეობაში და თანაც ოხდის 22 მესაღის საფასურ გადასახდეს, მაგრამ, რაკინდ პარადოქსულიც არ უნდა იყოს, მიწის ნაკვეთს არ უფლობს. ვოგუას — ორი შვილის მამას, კანონითაც ეკუთვნის, მაგრამ არ აქვს მიწის ნაკვეთი, მაგრამ ითხოვს ოქახიდან გაყოფას, არ უფერ რადგან, ეგ რომ მამისაგან გამოვყოთ, მეტი ნაკვეთსაც მოგვთხოვს — უთქვამს მეურნეობის ერთ-ერთ თავდასახდეს, ალექსი შოშიაშვილი, ვინაშნაშვილი. გიგური ეთერი უნაკვეთებო აღმარაა.

ჩვენს მიზანს არ წარმოადგენს ბრძოლა ცალკეული პიროვნებების წინააღმდეგ. ჩვენი სურვილია რაც შეიძლება მოკლე დროში მიეცეს საშუალება

ქართულ გლეხს იყოს, ბოლოს და ბოლოს, გავგებელი საქუთარი მიწისა, ამისათვის კი ალბათ აუცილებელია შემოწმებულ მნიშვნელოვან და მნიშვნელოვანების ასახვა, პროგრესული კანონი, რომელიც დაეკრძალოს მიწის მუდმივ მფლობელობაში გადაცემას, რაც საფუძველი იქნება დამოუკიდებელი საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების გარანტიისა.

ჩვენის აზრით გორისა და გორის რაიონში საქმიანობა უნდა დაკმაყოფილდნენ სასახლკარო და საკარმიდამო ნაკვეთების მსურველები, მიუხედავად ყველა სათვის ცნობილი მიზნის კრატული ბარიერებისა, ჩვენ ჩვენი მზრიდან ვილონებთ ყველაფერს, რათა გორის სოფლებში მცხოვრები ყველაფერსაც დღესდღეობით არ ვაჩინა სასახლკარო ან საკარმიდამო ნაკვეთი, უახლოეს დროში დაკმაყოფილდნენ. ამისათვის ჩვენთვის აუცილებელია ვიცოდეთ, რომელ სოფლებში რამდენი გლეხი თუ მოსახლურე არ ფლობს სასახლკარო — საკარმიდამო ნაკვეთს. მოგვანათუთ განცხადებით საქართველოს სასახლხო ფრონტის გორის რეგიონული ორგანიზაციაში (რომელიც მდებარეობს მწერალთა კავშირის გორის განყოფილებაში, მისამართი: ცაბაძის ქ. № 2 ტელ: 2-57-30). იმ შემთხვევაში თუ თქვენს სოფელში არსებობს საქართველოს სახალხო ფრონტის პირველი და ჭკუფი, შევიძლიათ დავგვიკავშირდეთ მათი მემკვიდრეობით.

გენერალითა

გერ გაუგია პატივცემულ ფილოსოფოსს

სსრკ-ში შემავალი ხალხების გამოღვივებამ, ეროვნული დამოუკიდებლობისა და თავისუფლებისაკენ სწრაფვამ ძალი დაუკარგა რეაქციული ძალების ბევრ წარმომადგენელს.

ამის ნიშნულად ბოლო ხანებში გამოქვეყნებული უამრავი წერილიდან მხოლოდ ერთს შევხვდებით. ეს გახლავთ რუსული პრესის ყველაზე შოვინისტური გაზეთში „ლტერატურისა და როსიაში“ ამა წლის 28 იანვარს გამოქვეყნებული ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორის ედუარდ ფოლოდინის სტატია, ახალი რუსეთი ცვალებად სამყაროში.

სარედაქციო მოსაზრებაში „რომელიც წინ უძღვის ამ პუბლიკაციას, ვითხოვლობთ: „სსრკ-ს მთლიანობის პრობლემა დღეს მთელი სიმწვავეით დგას. ამავე ადსტურების თუნდაც სხვადასხვა მოძრაობათა და ფრონტების პროგრამები და დეკლარაციები მოკავშირე რესპუბლიკებში.“ კავშირიდან გასვლის შემთხვევაში და მისი მექანიზმის შემუშავებაზე ლიტერატურაში მიხედვით გორბაჩოვის მიერ წარმოთქმული სიტყვებით შემოფოთებული რედაქცია ასეთი შეკითხვით ამთავრებს თავის მოსაზრებას: „რა ედის ასეთ შემთხვევაში საბჭოთა რუსეთს (იგულისხმება

კავშირის დაშლის შემთხვევა, რელი და რა რეალობას უნდა გაუწიოს მან ანგარიში მომავალში?“

ახლა კი ყურბი დავუვლოთ თვით ფილოსოფოს ე. ფოლოდინს: „მწარე და მძიმე საუბრის დაწყება ამ თემაზე. მწარე და მძიმე იმიტომ, რომ ჩვენ წილად გვხვდა უმძიმესი ტვირთი, ვითო მონაწილენი ისეთი დიდი სახელმწიფოს (ქ ნახვარია ინდოეთი), რომლის ზუსტი თარგმანი, საბედნიეროდ, ქართველებს არ გავაჩინია. ვ. გ.) დანგრევისა, როგორცაა რესპუბლიკათა კავშირი და შესახელმწიფოსი, ანუ ყოფილი ცენტრისა სოციალიზმის მანიაქისა. ახლა ყველაზე საპასუხისმგებლო საქმეა, — აგრძელებს ფილოსოფოსი, — საშუალება არ მიგვცეთ განაპირა მხარეების ნაციონალიზტების დაპარისონ რესპუბლიკების მოსახლეობა. ვამოუყოფიან თუ არა ზალდისხე პირეთის, ამიერკავკასიისა და სხვა რეგიონებში, სულერთია, რუსეთის ჯანდასრავინ იქნება დღესდღეობით ჭერ კიდევ სსრკ-ში შემავალი ხალხების თუ მათი წარმომადგენლების თანაწილყოფილებიანობის გარანტი. „ცენტრი“ აქ ვერაფერს გახდება, რადგან

ასე რომ იყოს, მაშინ იგი არ დაუშვებდა რესპუბლიკებში რასისტული კანონების შიღებას.“ ეს უკვე საველეუ-

რია „ცენტრისაღმ“, საველეური და მოწოდება — რას ელოდებიან ამ „განაპირა მხარეებს“. აჩვენე ძალიან ახეთი ვრცელი ექსტრემის შემდეგ ფილოსოფოსი ე. ფოლოდინი საქვეყნოლად აცხადებს, რომ „დგება დრო გაცდობისა და ანგარიშების გასწორებისა“.

და სულ ბოლო წინააღმდეგობა: „რუსეთი ფიზიკადაა.“ მას ასე, რუსეთი ფიზიკადაა და ყველაფერს ზღვება. იფრთხილეთ თქვენც, რესპუბლიკებო. „დრეჟავის“ დაშლით თქვენ რუსეთს ემუქრებით — ასეთი დასკვნის გამოტანა შეიძლება ზემოთ მოტანილი ციტატებიდან და კიდევ ერთი დასკვნისა: სტატის ავტორის აზრით, ყველაგან, სადაც და მოუცილებლობას მოითხოვენ, რუსოფობიაა გამეფებული, ყველაგან სხვა ერების დაზავება უნდა. სამწუხარო მხოლოდ ის არის, რომ ფილოსოფოსი ვერ გაუგია, რომ დამოუკიდებლობა არც ერთი ერის არც სიძულვილს, არც დანაგვრას და არც ამ ქვეყნების თვითხოვლობას არ ნიშნავს. ეს მხოლოდ აღმართული სურვილია, იყოს თავისუფალი, იყოს თანასწორი ყველა ხალხთან.

ვერა, ვერ გაუგია პატივცემულ ფილოსოფოსს.

ბ. გოკიელი

„პარტილი“

საბჭოელი რევოლუციონერი

საბჭოთა რევოლუციონერის განხილვა „ქრანსია ზეზღამ“ გაავრცელა ცრუ ინფორმაცია თბილისში ლენინის ძეგლის აღების შესახებ. რამდენიმე დღის შემდეგ გამოხსრორეს „შეცდომა“ და ვაჟაფშაველეს კორესპონდენტის ავტორს მკაცრი ინფორმაციისათვის დაესჯიო. თოგენსეგებათ ქორს წითელარმიელ იგივე გრძელი ნაბიჯები აქვს და უცებ აღიბა იგი იუგოსლავიის ვანეთმა „ვენიერსი ნოვოსტიმ“, საკუთარი კომენტარებით, რომლიდანაც უკვე „ლიტერატურაშია ვანეთამ“ ყოველგვარი შენიშვნის გარეშე ვადმობეჭდვა შემდეგ: რამდენიმე დღის წინ ვ. ი. ლენინი აღიარეს XX საუკუნის ბუმბერაზ პირთვებად და ამ დროს თბილისში საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის დედაქალაქში დაანგრის ლენინის ძეგლი. აქვეა ლენინის ქება დიდება და აღნიშნული აქციის მოწყობთა დახმოვა. შემდეგ კორესპონდენტი ასტყნის, რომ შემთხვევა თბილისში აღსანიშნავია ორი მომენტით: ქერ ერთი დანგრეულია ძეგლი აღმანისა, რომელიც ქართველების ნაციონალური თვითმყოფადობისთვის იბრძოდა, რაშიც მას სისტემატური კონფლიქტი ჰქონდა სტალინთან — ქართულიდან, რომლის ძეგლი დღესაც დგას მის შრომლიურ ქალაქში გორში და მეორე თუ მაქმე ისტორიის ენება სტალინის ძეგლი იყო ასაღები და არა ლენინის (თბილისში).

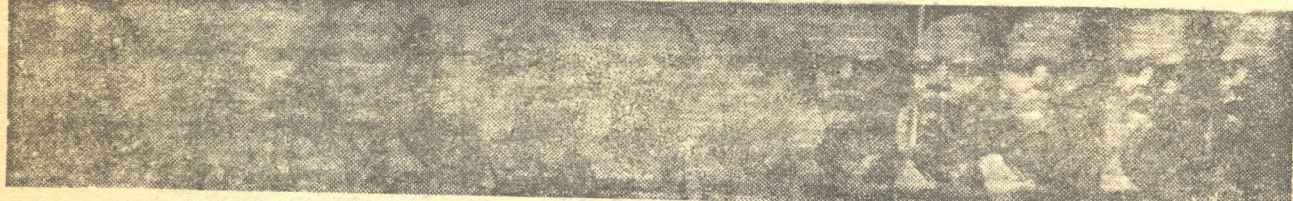
ლილის ძეგლი იყო ასაღები და არა ლენინის (თბილისში).
 თათმ დასწირდათ ასეთ სალიდურ ვანეთებს „მშლილი რევლუციონის“ თამაში?
 მხოლოდ და მხოლოდ იმიტომ, რომ კიდევ ერთხელ დაუპირისპირონ წითელი არმია და რუსი ხალხი ქართველებს: გამოიჩინეს „ლიტერატურაშია ვანეთამ“ რედაქციის არ სცოდნოდა რამდგომარეობაშია ლენინის ძეგლი თბილისში და როგორც ეხედავთ ამ ვანეთის ანტიქართულ ორიენტაციის ვერც მთავარი რედაქტორის გამოცვლამ უშველა.
 რაც შეეხება ისტორიის, რამდენად ჰუმანური პირთვება იყო ლენინი დღეს ჰველსთვის ცნობილია და სწორედ ამ ისტორიული კანონზომიერების დაცვით მოხდა გორში ლენინის ძეგლის აღება.

„ლიტერატურული საქართველო“ 1990 წლის 13 აპრილის ნომერში საკარისად არის მოყვნილი ციტატები ლენინის განკარგულებებიდან, რომლებსაც ჩვენი მკითხველი უკვე გუენო და გიმეორება მე გორი... აღარ არის საჭირო მხოლოდ ერთ ფაქტს შეგახსენებთ: ლენინის თანხმობით გაანადგურეს მეფის ოჯახი აკუნის ბეშეგებანად. მეფისა; რომელიც რევოლუციისთვის არაა ნაირ საშიშროებას აღარ წარმოადგენდა და პირიქით გრძნობდა რა იგი სოსლმომწყურებული მხეცების მადისათვის (მეფის) ერთგულ ნაღსს მოუწოდებდა, რომ მის მკვლელებზე შორი არ იყოთ, რამეთუ შურისძიება ანად ბოროტებს შობს.
 გორი სტალინის სამშობლოა და გორში სტალინის ძეგლის ყოფნა არყოფნის საკითხი პირველ რიგში გორიელების გადასაწყვეტია და არა ვიდეც ცრუ კორესპონდენტების.
 რ. ნიკოლაიძე.

რეპლიკა

22 აპრილს საპარტიო სტალინიზმი პროგრამა „ერე მრეშ“ ვითრევი ჯადასცა სასინანულო ცნობა იმის შესახებ, რომ სახმარელი გელადის ვლადიმერ ილიას ამ ლენინის ძეგლზე არიან გათუხვში, გორში, და რუსთავში.
 ვინ ვინი გელადია და ვინ ვინთვის არის სახმარელი, ეს არღვ საკითხავია, მაგრამ დიპტორს რად გამორკა მსოფლიოს სხვა ძალაქვში აღებული ლენინის ძეგლები რამოთვლა — ილიჩი აპი მსოფლიო პროლატარიატის გელადად ითვლება.

მ ვ ე ნ ი ჯ უ ე ნ ი ნ ე ი ე ნ ე

„ლიტერატურაშია ვანეთამ“ ნ. ტკრილიანისოვი ლენინის ძეგლის აღების ფაქტს სინანულით აგვიწერდა, თუმცა დასძინდა კიდევ: „ორონდ, აღენიშნავ, რომ ათასობით ტრაჟედიატუ ბელადის ქნდაკებებისა, რომელთაც საერთო არადელი აქვთ ხელოვნებასთან, იწვევს მისი სახელის დისკრედიტირებას“.
 ამ ფრაზამ ერთი ჩემი მგზავრობა

გამახსენა: თხუთმეტი წლის წინ მოსკოვის ვარეუბანში მომიწია ყოფნამ. დილადრიან გამოვედი გარეთ. გამეულ მანქანას ჩაუფიქვი და გავწიეთ იმპერიის სატანტოსავებ. ავტორით შემოღობილ ვეგებრთულა ეზოს ჩაფუარეთ გვერდით და რა დაეინახე — ეზოში დილის სუსტ მზეს ეფიცებოდა ათასი ლენინი, კომუნისტების ბელადის ბიუსტი, როგორც იტყვიან, ტირა-

ში გადიოდა. შემზარა ამ სანახობამ, თითქოს გვეკართა ქალაქისთვის ჩამევილოს გვერდით.
 ასლები... ასლები... ასლები...
 დადიოდნენ საბჭოთა ხელომდოანეები მსოფლიოს ოთხივე კუთხეში და ძღვენივით ურიგებდნენ მასპინძლობა გამოშვებოთ მასობრივი მომზარებას პროდუქციას...
 ჯ. ინჯია

ნეტა, მათ!

1988 წლის II აპრილს საქართველოში საერთო — სახალხო გლოვა გამოცხადდა — ერთ პატივს მიაგებდა იმპერიული ძალების მიერ უმოწყალოდ დაჩეხილ დახოცილი მამულიშვილები სსრკს. II აპრილის ექო შორს გახდა ჩვენი პატარა ქვეყნის საზღვრებს და კარგა ხანს არ ჩაცხრება.
 გლოვის დღიდან სულ რაღაც ათი დღის შემდეგ პარტიის საქალაქო და

რაიონულმა კომიტეტებმა, ქალაქის და რაიონების აღმასკომებმა გ. ერისთავის ხანულობის ხანულმწიფო თეატრის შენობაში მიმინვიეს საზეიმო ხელომწე. დაიხ, ის, ვისაც ენებებოდა, შეიშს მართავდა ლენინის დაბადებიდან 119 წლისთავის აღსანიშნავად.
 ნეტა მათ, ვინც ამ „ღიად“ ისტორიულ სტეკაქვს ესწრებოდა!
 რა თქმა უნდა, ხეფე მოხსენებაში აღნუხუბული იქნებოდა მსოფლიო პროლატარიატის დიდი ბელადის „საქმენი საგმირონი“, ზრუნვის მაგალითები

გათავსადებული საპარტიო სტალინიზმი (ბელადის ხიტყუებია).
 მართალია, ქართული ანდაზა მხოლბს, დათვი თუ მოგერია, ბაბა დაუაბახეო, მაგრამ ნუთუ არ დადგა ურო მოვეშვათ კერპთაყვანისმცემლობას ჩვენს ეპოქაში პირთვების კულტი რომ ეწოდა: ვითომ მარტო სტალინი იყო უსამართლოდ გაღმერთებული პირთვება და ლენინი — მამა აბრამის ბატკანი.
 ჯამელთ ხარგილი.

ბ ი უ რ ო კ რ ა ტ ი

მოსწავლეობისათვის

ერთხელ ჩვენმა საერთო საცნობარო, რომელიც ვერცხვადღებულ უფრობის პირის რბილ სავარძელში უძრავად და შეშვიდად თვლებდა, წერილი მიიღო მართალია ხელის მოწერა ქონდა, მაგრამ გვარი და სახელი ვარკვევით რომ ვერ ამოიკითხა, ანანი მურად ჩათვალა და გვერდზე გადაწვეს. შევხვედვით გულმა არ მოუხვევა და თვალი შორიდან შეაპარა. „ბატონო ბიუროკრატი...“ პირველი ორი სიტყვა არ მოეწონა და უქაყოფილად შეიშმუშა. ტელეფონით დარეკა და ისევ წერილისკენ გაუწია გულმა. „თქვენ თანე მოვლენით როგორც პარტიის ხელმძღვანელ პუშკის ეთილი და პარტიის ხელმძღვანელ გვიამსუნოთ: — რა საერთო აქვს ბიუროკრატს და პარტიონებს?“ სათავე გაიკეთა და წერილი ახლოს მიიწია. „როგორ იცავთ თავს პარტიონებით და, რაც მთავარია, არის თუ არა პარტიონება, უყურებდ და ვერ ხედავდ. ყურს უღებდ და არ ისმენდ, მუდამ კანონიერებაზე ლაპარაკობდ და უკანონოზე თვალს ხუჭავდ. რას ღაებართოთ თქვენი უგულობა? პარტიონებს თუ უპარტიონებს? თუ შიშს, რომელსაც მოუცავს მთელი თქვენი არსება, ფულტორში მოუქცევს ხარ და „ვაი თუ შემცდესო“ — საკუთარ ცხვირს იქით არ ახედებ... თუ ვაგი ხარ, შენი ვაცობისა და პარტიონების ქაღალდები არ გადმოშობილა. კარგად იცი, მე რეჟისორი არა ვარ და ქაღალდებისა არა მესმის რა, ქაღალდებით ვერ გავარკვევ იესა და კარგა, ტყუილს და მართალს. ამბობენ, ჩემოდან იხილავთ სხვადასხვა ორგანოების მუშაობას. ცეცხლსაც უკიდებთ და ბუჩხსაც ადენით. მართალია ბოლოს სუფრაზე წყდება საბოლოო დადგენილება, მაგრამ თუ თქვენ პარტიონების მსახური ხართ, რატომ არ წყდება ზედი ზეხარალებულთა? რატომ

არცხება მათი გამწარებელი ნებები ჩვენს ცეროდენა ქალაქში. ადამიანებს თქვენი რწმენა არასოდეს ჰქონიათ. შიში ჰქონდათ, გვერდით, შიშით შექმნილით სიყვარულს. სიტყვე შექმნილით გვერდით ქაღალდებით დაგვაპურებდით, — დაგვამშვივთ. გვერდით, ძალა არ იყო თქვენს მიერვე... თუ თქვენ პარტიონები ხართ, რატომ გაურბით ახალგაზრდობასთან დალოცვას. აჰ, ტყუილს ვერ იტყვიან? აბა ცრუ დაპირება აღარ გამოვა? „ვაგა ჩერებენ?.. დაეხსენებენ?.. არაფერია, ბუშხაც უსტყვენ?.. აჰ, ჩვეულებრივ ხართ?.. შეჩერდით!.. ხალხი თქვენზე ძლიერია. თქვენზე ბრძენი და თქვენზე მაგარი...“

ქვემოთ კიდევ სხვაც ეწერა, მაგრამ უკვე აღარ კითხულობდა... ვერც სწილა და ვერც დასკვნებს აკეთებდა. ვის შეეძლო დაეწერა, საგონებელში ჩაგარდა... შურისძიების წყურვილი აღეძრა. მაგრამ როგორ?.. პასუხი რომ ვერ აღივანა, „ინტრიგებს გარდაქმნამაც ვერ უშველა“, — წამოიძახა და მაგიდას ნერვიულად ხელი დაარტყა. შემდეგ წერილს რისხვით მიმართა: პარტიონები ვარ, გეგმის, პარტიონები მე რომ პარტიონები არ ვიყო, ამ ადგილზე აქამდე ვინ გამაჩერებდა. პარტიონები ვარ... სიტყვაც არ ჰქონდა დამთავრებული, რომ უცებ სიზმრულ მოჩვენებასავით კედლებმა პირი გახსნეს და ისეთი ხარხარი ატყვენს, ბიუროკრატი შიშისაგან კანკალი დაიწყო და მხოლოდ ესლა მოაზერბა: თქვენ რაღა დგებართოთ?.. თქვენ მაინც ხომ არადგინს გიშეაგებთო!.. ამის თქმა იყო თითქოს ქარმა დაუბერაო, ქაღალდები აირია. ბიუროკრატი ქაღალდების კორიანტელში გაეგვა. დემირო ჩემონა ხდებო? — საკუთარ თავს ჰკითხა. ყურმილს დასწვდა და მილიციამი დარეკვა გადაწყვიტა. მაგრამ მხოლოდ მოულოდნელი, უცნაური რამ. ქა

ღალდებს ცრემლა გადმოუვარდა. გული ამოუვარდა და მწარე კვიტიანი მორთეს ქაღალდების ცრემლსა და გოდებას შეუერთდა ანასობით აღმართა ხმა, აღამიანებისა, იმედოდ ბიუროკრატს რომ საზავდნენ... და საყველად ბიუროკრატს რომ ატობავდნენ... მსაჯულად ბიუროკრატს რომ ნიშნავდნენ და... მამა მარჩენლად ბიუროკრატს რომ აღმერთებდნენ და... იმედოდ ცრუვდებოდა. რწმენა იკარგებოდა. და ეს ყველაფერი ბიუროკრატს კი არ ბრალდებოდა, არამედ მართლის მთქმელსა. სიმართლე ცხრაკლი ბურთიან შესტყვიოდა მომავლსა.

— ნემი ბრალია დროილებდა ბიუროკრატი. „კანონი“, „გარემო“, „უფლება“, „ძალა“... მე პარტიონები ვარ ვარ!.. არ ვშეგბოლა ახირებულსა, აკვირებულსა.

უცებ სხვიით შეგრიოდა გისმა... სხვიით მუსიკას როცა მოჰყვა საქმისათვის როცა ყველა კიბეზე იკარგდა ხელსა და დაუნანებლად თუღს აფრიალებდა. ფულიც თითქოს შეჩვეული ყოფილიყო აქაურ გარემოსს, თავისუფლად და შინაურულად დგრიდა ალბედს და ისევ ადებდა ყველა კაბინეტ... კუთხე კუნჭულსა.

ბიუროკრატი წერილი, როგორც ანონიმური, ვერ ჩამოწერას და უქვემდებარა... შემდეგ გადახია და ბოლოს ნაკუწებად აქცია. შეშინებულმა აქეთ იქით გაიხედა. რომ ვერაინ დინანა, შევებით ამოისუნთქა... შემდეგ წყალი დალია და სული მოითქვა. „ფანჯარაში გაიხედა... უნდოდა გაელო. მაგრამ... მომიტინკეები შეგროვილიყვენ და გადაიფიქრა.

— ამა რაღა ფნდათ? — წარმოთქვა ნერვიულად. ტელეფონის ხარმა გამოაფხიზლა. მიდილია გთხოვსო, — გისმა ყურმილში. საქმიან წიგნს ხელი წამოავლო და კიბეებს შეუყვა.

მიხეილ შავთოვჯილი,

წერილი რედაქციას

პტივემელო რედაქციას, ამ წერილს გიგზავნით საბჭოთა კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს მიერ 1989 წელს გამოშვებული კონვერტით, რომელიც პერმის „გონზაკის“ ფაბრიკაშია დაბეჭდილი. სანამ ვახსნიდით, ალბათ დახედავდით, რომ კონვერტზე გამოსახული რუსული, ქართული და აფხაზური წარწერები გვამცნობენ: „აფხაზი რევოლუციონერი, სსამოქალაქო ომის გმირი ვ. დ. ლაკობა“.

აფხაზთა „ბრალდებებში“ ქართველთა მიმართ ისიც მოიხსენიება, რომ ქართველები მათ „აფსუებს“ ვუწოდებთ. მე არ ვიცი, რად თავილობენ — აკი ამ ლაკობას ვინაობა კონვერტზე აფხაზურად ასეა განმარტებული: „აფსუა რევოლუციონერ...“ ამის გამო პერმის ფაბრიკა არვის დაუნგრეკია.

გოდერძი ელიაშვილი.

რედაქციის პეპალ ინჯი.
სარედაქციო კოლეგია: ვეპა დადიანიძე, უფუნა ვაშაგაშვილი, ელდარ მამისთვილიშვილი, ვასილ მამულაშვილი (პასუხისმგებელი

მდივანი), შოთა მახაროზიძე, ზაზა მებადური, ნუნუ ოთარაშვილი, ჰეპალ სტეფანიძე.
მასალები მოგაწოდებთ მისამართით: გორი, ცაბაძის 5, გორის სახალხო ფრონტი. ტელ. 2-57-90.

საქართველოს გამახალისის გორის სტამბა, ტინისხილის 28.
სტამბივის ავტორთა თვალსაზრისი შენაშნა არ ემთხვეოდნენ რედაქციისას.